

Van der Hoeven

toegekend is teruggebracht van tien tot twaalf naar vijf groepen functies per salarisschaal. Straks, bij de invoering van de lumpsumfinanciering, wordt de bekostiging van het speciaal onderwijs verder vereenvoudigd, als ook het schot tussen materieel en personeel wegvalt. Het gaat om een genormeerde toekenning. De scholen zijn vrij in de wijze waarop de formatie wordt ingezet. Scholen kunnen groepen kleiner maken en kunnen in grotere groepen meer handen in de klas realiseren, bijvoorbeeld in de vorm van klassen-assistenten. De normatieve onderbouwing van de formatie verschilt tussen vso cluster 4 en vso-zmlk. Dat was ook het probleem. Het belangrijkste verschil is dat vso cluster 4 relatief meer lerarenformatie heeft en vso-zmlk relatief meer formatie klassenassistenten. Bij de invoering van de leerlinggebonden financiering is extra geïnvesteerd in de formatie klassenassistenten voor in totaal 10 mln., omdat er sprake was van een tekort aan leraren. Ook toen is gemeld dat de scholen vrij zijn in de inzet van de formatie. Als zij de voorkeur geven aan extra leerkrachten, dan kunnen zij de formatie daarvoor inzetten. De WEC-Raad en alle anderen kijken niet naar de totale formatie, maar naar de afzonderlijke componenten. Men kijkt naar de lerarenformatie en laat de formatie klassenassistenten buiten beschouwing. Vervolgens wil men dat de lerarenformatie wordt verhoogd tot het niveau van cluster 4. Dit leidt tot een ruimere claim van twaalf formatierekeneenheden extra. Het gevolg is dat de totale formatie, dus inclusief de klassenassistenten, veel gunstiger wordt dan die van vso cluster 4. Daarvoor zie ik geen inhoudelijke argumenten.

De **voorzitter**: Ik heb de minister toegestaan om dit deel van het algemeen overleg te herhalen. Ik stel haar en ook de Kamer voor om het debat niet in zijn geheel te herhalen. Ik geef de heer Slob nogmaals het woord, omdat het zijn motie betreft.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Op zichzelf was dit geen antwoord op mijn vraag. Ik heb gevraagd of organisaties als de WEC-Raad, het CNV en de besturenraad de verkeerde berekening hebben gemaakt en of zij een bepaalde ontwikkeling hebben gemist.

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Moet ik het nu nog een keer vertellen? Ik ben daar best toe bereid, maar ik geloof niet dat u dat leuk vindt. Het is toch helder wat het antwoord op die vraag is? Dat is: ja, als je je baseert op uitgangspunten die niet meer gelden, kom je tot een andere uitkomst. En dat vind ik niet goed. Ik heb dat tijdens het algemeen overleg gezegd en ik zeg het nu weer. Om hier geen misverstand over te laten bestaan, heb ik precies dezelfde tekst gebruikt.

Mevrouw **Eijsink** (PvdA): De vergelijking tussen cluster 3 en cluster 4 blijkt ineens op te gaan, alhoewel wij het dan over heel andere leerlingen hebben. De WEC-Raad distantieert zich hier dan ook van in een verklaring van gisteren. Wat is de reactie van de minister hierop? De organisaties die de heer Slob zojuist noemde, verwijzen hier ook allemaal naar. Dat betekent dat veel mensen, waaronder ikzelf, het niet begrepen hebben. Dat kan gebeuren, maar het lijkt mij sterk. Deze mensen zijn namelijk allemaal werkzaam op dit terrein.

Minister **Van der Hoeven**: Volgens mij hebt u het heel

goed begrepen, maar accepteert u de uitkomst niet. Hetzelfde geldt voor de andere personen waar u over spreekt. Dat is het probleem waar het om gaat. Zowel bij cluster 4 als bij zmlk hebben wij te maken met zeer moeilijk lerende kinderen. De problematiek van de ene groep is even complex als de problematiek van de andere groep. Vorig jaar heb ik de Kamer al laten weten dat ik een vergelijking met vso-cluster 4 zou hanteren om tot een betere bekostiging te komen. De Kamer heeft dat geaccepteerd, want zij heeft daar geen debat met mij over gevoerd. Daarna is de motie-Verhagen gekomen waarin een bedrag van 15 mln. werd genoemd. Ik heb aangegeven dat dit niet voldoende was – tegen mijzelf zeg ik dat ik dit al eerder had moeten inschatten – omdat wij ook te maken hebben met de materiële component. De materiële component is in deze vorm van onderwijs gebonden aan de leerlinggrootte. Dit betekent dat er 2 mln. bij moet. Welnu, die 2 mln. komt erbij. Verder wordt er een oplossing gezocht voor de vraag over die andere scholen voor speciaal onderwijs, terwijl u daar in uw motie niet om vraagt. De motie is dus niet zo maar uitgevoerd, zij is dubbel en dik uitgevoerd.

Mevrouw **Eijsink** (PvdA): Het mag duidelijk zijn dat ik hier niet sta om iets niet te willen begrijpen. Het gaat hier om kwetsbare kinderen. Wij hebben daar een heuse discussie over.

Minister **Van der Hoeven**: Volgens mij wilt u het niet begrijpen. Wij zijn het er allemaal over eens dat het hier gaat om kwetsbare kinderen. Waarom dacht u dat ik die oplossing anders zou zoeken? Waarom dacht u dat ik anders 2 mln. zou zoeken? Dat is niet zo gemakkelijk, maar ik erken dat het gaat om kwetsbare kinderen en dat deze zaak goed opgelost moet worden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik ga ervan uit dat wij vanavond over de ingediende motie kunnen stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 20 april 2005 over het **Gemeentefonds en de lokale lasten**.

Mevrouw **Fierens** (PvdA): Voorzitter. Wij kunnen hier misschien wel heel kort over spreken, maar het gaat om een markant moment bij de behandeling van een hardnekkig dossier. Het gaat om het al jaren bestaande dossier Slappe bodem. Wij hebben het dan vooral over Gouda en Boskoop. Uit het AO dat wij deze week hebben gevoerd over de lokale lasten, vloeit voor dit onderwerp de volgende motie voort.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

Fierens

overwegende dat gemeenten met een uitzonderlijke slappe bodem aanzienlijk meer uitgaven hebben aan het onderhoud van infrastructuur;

overwegende dat onder andere de Raad voor de financiële verhoudingen en Cebeon uitgebreid onderzoek hebben gedaan naar de meerkosten die voortvloeien uit deze slechte bodemgesteldheid;

overwegende dat al sinds het Kamerbreed aannemen van de motie-Hoekema op 6 december 2001 geen vooruitgang is geboekt op dit punt;

verzoekt de regering, de aanbevelingen uit het rapport van Cebeon ten aanzien van de verdeelmaatstaf slappe bodem in het Gemeentefonds onverkort over te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Fierens, Knops en Bibi de Vries. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 20 (30300-B).

□

De heer **Knops** (CDA): Voorzitter. Ten aanzien van het heffen van precariobelasting door gemeenten: Wij zijn blij met de toezegging van de minister dat de motie van mij van eind vorig jaar nu op korte termijn zal worden uitgevoerd, met inachtneming van het juridische vuiltje, gemeld door de minister. Het is onverteerbaar dat er nog steeds gemeenten zijn die deze heffing toepassen. Wij zullen de vorderingen van de minister op dat gebied nauwgezet volgen.

De problematiek van de slappe bodem is door de Kamer formeel erkend in 2001, door de aanneming van de motie-Hoekema. Het heeft enige tijd geduurd voordat er een concreet voorstel lag om te kijken of en, zo ja, in hoeverre er aan de knoppen van het Gemeentefonds moet worden gedraaid. Afgelopen week kwam de minister in het AO met een voorstel dat is gebaseerd op een advies van de Raad voor de financiële verhoudingen, wat gebaseerd was op het Cebeonrapport, waarin wij op basis van onderzoek naar de daadwerkelijke kosten die gemeenten met een slappe bodem hebben en de toerekening daarvan volgens het Gemeentefonds, een voorstel hebben gedaan.

De minister gaf aan dat hij het voorstel van Cebeon niet een op een had overgenomen, vanwege het feit dat het Gemeentefonds een globale kostenoriëntatie kent. Tegelijkertijd was het voor de minister blijkbaar geen principiële zaak toen hij zei dat het uiteindelijk aan de Kamer is om te bepalen hoe het gaat. Feitelijk heeft hij daarin gelijk, maar zijn verdediging van het voorstel en de argumentatie in de brief die wij hierover gisteren ontvingen, waren niet echt overtuigend.

Onze fractie heeft tijdens het AO aangegeven dat wij de herverdeeleffecten eerst willen bestuderen, naar aanleiding van de brieven die wij hebben ontvangen, alvorens een standpunt in te nemen. Dat hebben wij gedaan, met inachtneming van het feit dat dit soort draaien aan de knoppen slechts bij hoge uitzondering moet worden toegepast, juist vanwege het feit dat het Gemeentefonds een globale kostenoriëntatie kent. Wij zien echter ook dat de voorgestelde herverdeling in

onvoldoende mate tegemoet komt aan de noden van deze relatief kleine groep gemeenten, met name door de reeds jaren bestaande achterstandssituatie, plus de zeer beperkte negatieve effecten voor de overige gemeenten die niet worden geconfronteerd met slappe bodems. Mijn fractie vindt dat het in dit geval, ook omdat deze zaak al vijf jaar sleept, gerechtvaardigd is om de conclusies van het Cebeonrapport onverkort over te nemen, daarmee recht doend aan de ernst van de problematiek. Daarom hebben wij de motie van de PvdA ondersteund.

De **voorzitter**: Ik heb u nog toegestaan te spreken. In het algemeen wordt plenair het debat dat is gevoerd in een AO niet overgedaan, maar wordt volstaan met een korte toelichting, eventueel met een motie.

□

Minister **Remkes**: Voorzitter. Ik heb in het algemeen overleg al aangegeven dat ik van de uitvoering van de motie van de Kamer, die toen al min of meer werd aangekondigd, geen halszaak zal maken. Als de motie wordt aangenomen – dat zal gebeuren, want ik kan redelijk tellen – wordt zij dus uitgevoerd. Zij zal dan verwerkt worden in de meircirculaire.

Tegelijkertijd heb ik in een brief aan de Kamer nog wel gewezen op een paar dingen. Het Gemeentefonds kent een evenwichtige benadering tussen enerzijds globaliteit en anderzijds kostenoriëntatie. Het Cebeonrapport is gebaseerd op kostenoriëntatie. De Raad voor de financiële verhoudingen heeft gemeend – ik druk het maar even op mijn eigen manier uit – dat op basis daarvan sprake was van een zekere overcompensatie en dat onvoldoende recht werd gedaan aan het element van de globaliteit. Ik ben het ten principale zeer eens met de benaderingswijze van de Raad voor de financiële verhoudingen. Bij mij heeft, ook in de houding ten opzichte van deze motie, wel een rol gespeeld dat er geruime tijd is verstreken sinds het aannemen van de motie-Hoekema. Daar is nu door de heer Knops een tweede overweging bij gekomen. Als de deal tussen mij en de Kamer zou kunnen zijn – ik neem zijn formulering maar over – dat het slechts bij hoge uitzondering zou moeten gebeuren, ben ik het daarmee eens. Dat vraagt van de minister en van de Kamer zelfdiscipline. Als ik de Kamer daar in de toekomst nog een keer aan mag herinneren, zijn wij met elkaar redelijk op koers.

De heer Knops en mevrouw Fierens hebben aangegeven dat de effecten voor de andere gemeenten beperkt zijn. Dat is zo, maar als je een aantal keren zondigt, wordt de optelsom daarvan natuurlijk wel substantiëler. Je maakt een positief gebaar ten opzichte van een beperkt aantal gemeenten en de effecten vernevelen over alle andere gemeenten. Ik vind dat ik als minister van BZK ook ten opzichte van die andere gemeenten in meer structurele zin een verantwoordelijkheid heb.

Ik hoop dus dat slappe bodem in de toekomst niet leidt tot slappe ruggen en de motie zal uitgevoerd worden.

De **voorzitter**: En dat voordat de motie is aangenomen. Mooier kan de Kamer het haast niet krijgen.

Mevrouw **Fierens** (PvdA): De minister gooit de handschoen in de ring en ik vang die handschoen graag op.

Remkes

Ook voor de PvdA gaat het echt om uitzonderlijke gevallen. Dit is zo'n uitzonderlijk geval. Ik denk dat wij als Kamer en als minister die discipline samen moeten kunnen opbrengen. Ik dank de minister voor zijn medewerking.

Minister **Remkes**: Ik ben nog meer gesterkt, Kamerbreed. Dat is een uiterste uitzondering!

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik ga ervan uit dat wij over deze motie in de loop van de dag kunnen stemmen.

De vergadering wordt van 15.45 uur tot 16.45 uur geschorst.

Aan de orde is het **debat** over **ministeriële verantwoordelijkheid**.

De heer **Rouvoet** (ChristenUnie): Voorzitter. Waar gaat dit debat over? In een van de kranten was het handzaam weergegeven in een kop: "Premier verdedigt minister die zichzelf stom vindt." Ik zou het ietsje principiëler willen benaderen: dit debat gaat over parlementaire controle en ministeriële verantwoordelijkheid; het gaat dus over de kern van de verhouding tussen regering en parlement.

Naar aanleiding van een interview met de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie in het Algemeen Dagblad van enige tijd geleden vroeg ik om opheldering aan minister-president Balkenende. Zijn briefje van 21 april stelde mij ernstig teleur, zeker in relatie tot de indringende beschouwingen van het voormalige Kamerlid Balkenende, waarin hij zuiver op de staatsrechtelijke graat de hekel haalde over de sorrydemocratie.

Ministeriële verantwoordelijkheid en parlementaire controle staan centraal. Het parlement heeft langzaam zijn positie verworven, maar er was altijd een tegenbeweging van de regering, al dan niet ondersteund door de coalitie van het moment. Het kan zo voorkomen dat de ministeriële verantwoordelijkheid een "belachelijke fictie" wordt genoemd – zoals Van Mierlo deed – of dat die verantwoordelijkheid niet zo rigide moet worden uitgelegd, zoals minister Verdonk stelde. Dat zijn voor het parlement momenten om op zijn strepen te gaan staan. De verhouding tussen Kamer en regering is nooit precies vastgelegd, maar het kan niet zo zijn dat we de zaak zomaar laten uithollen of dat een minister de Kamer gaat bekritisieren over de wijze waarop de parlementaire controle over haar werk wordt uitgeoefend. Ik had van de minister-president verwacht dat hij hierover klare wijn zou schenken.

Toenmalig Kamerlid Balkenende schreef dat als een minister excuus maakt voor gemaakte fouten en weigert af te treden, "wordt getornd aan het zelfreinigende vermogen van politiek en bestuur"; en, aldus dezelfde Balkenende in die dagen, "vooral het niet of onvoldoende inlichten van het parlement moet toe het verleden behoren, en daarbij moet bovenaan de trap worden begonnen". Ik ben het daar van harte mee eens.

In plaats van die heldere taal kregen we een verdediging van de scheve schaatsen van minister Verdonk. Gelet op de toegestane spreektijden zal ik niet citeren,

maar ik vond zijn briefje echt tekortschieten. Waar ging het om? Minister Verdonk vond de Tweede Kamer te ver gaan in de parlementaire controle. In het interview zei ze dat je iedere medewerker van de IND wel onder een vergrootglas kon leggen, en dat er dan altijd wel wat zou worden gevonden. Voorzitter, het ging om Congo, het ging om Syrië; het ging niet om niks! De Kamer had daar een oordeel over en heeft dat oordeel gegeven. Intussen zijn vanwege de gemaakte fouten ambtenaren ontslagen, maar de minister wil er kennelijk niet op aanspreekbaar zijn. Opnieuw een citaat van het Kamerlid Balkenende uit 1999; hij verwijst naar de secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken die inmiddels minister van Buitenlandse Zaken is geworden, de heer Van Aartsen: "Van Aartsen wees er in 1988 op dat een te verregaande lankmoedigheid van de Kamer tegenover een minister die geconfronteerd wordt met fouten van zijn ambtenaren, doorwerkt in de ambtelijke ethiek. De marge van ambtenaren om fouten te maken wordt daardoor groter. Het feit dat de sleet zit in de vertrouwensregel impliceert dat er steeds soepeler kan worden omgesprongen met de ministeriële verantwoordelijkheid. Politiek opportunisme begint dan het staatsrecht te verdringen." En: "Gebrek aan onafhankelijk parlementair denken begint zich dan te wreken."

Ik ga ervan uit dat dit nog steeds de opvattingen zijn van de huidige minister-president; vandaar de volgende vragen. Allereerst: waarom dat rare briefje, waarin de minister-president recht praat wat de minister zelf intussen als "stom" heeft betiteld? Ten tweede: deelt de minister-president de kritiek van de minister voor V&I op de wijze van uitoefening van de parlementaire controle, met dat vergrootglas op iedere IND-medewerker? Ten derde: vindt de minister-president de vergelijking tussen de ministeriële verantwoordelijkheid voor het handelen van de IND inzake Congo en Syrië en de verantwoordelijkheid van de minister van Volksgezondheid voor het aantal zelfmoorden, of voor fouten van een verpleegkundige, nog steeds op haar plaats – anders dan die minister zelf? En ten slotte: is de minister-president bereid om de opvatting die hijzelf enige malen heeft verkondigd en die ik nog steeds loepzuiver vind, bij de minister voor V&I ingang te doen vinden?

De heer **Bos** (PvdA): Voorzitter. Ik kan het kort houden, want de heer Rouvoet heeft wijze woorden gesproken en de juiste vragen gesteld. Ik denk dat verdere kwalificaties voor de uitlatingen van minister Verdonk eigenlijk niet meer nodig zijn, zeker nadat zij zelf met een driewerf "stom" heeft aangegeven hoe zij er zelf over denkt. Daar kan zelfs ik niet bovenuit.

Het tweede punt, dat ook adequaat door de heer Rouvoet aan de orde is gesteld, betreft de grote discrepantie tussen de manier waarop minister Verdonk haar eigen handelen heeft beoordeeld en het briefje dat wij kregen van de minister-president, waarin hij eigenlijk alles wegpoetste en recht praatte. In navolging van de heer Rouvoet zou ik aan de minister-president willen vragen hoe hij, in het licht van wat minister Verdonk inmiddels zelf over haar handelwijze en uitspraken heeft gezegd, zijn eigen brief beoordeelt.

Materieel gaat het uiteindelijk vooral om de vraag hoe wij de ministeriële verantwoordelijkheid en de manier waarop onze parlementaire democratie zou moeten